

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027
EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Kainuun liitto

Valintaesitys

16.2.2024 Dnro: EURA 2021/403759/09
02 01 01/2024/Kainuu

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi
AIKA 2 - Advancing the digital innovation hub ecosystem in Kainuu

Hakijan virallinen nimi
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Hakemusnumero
403759

Saapumispäivämäärä
15.01.2024

Alkamispäivämäärä
01.02.2024

Päätymispäivämäärä
31.01.2027

Viranomaisen
Kainuun liitto

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus
Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027 – alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 3. EAKR-hankehaku

Hakuilmoituksen tunnus
KAILII-006

Käsittelijä
Heikki Janne Johannes Immonen

Toimintalinja
1 Innovatiivinen Suomi

Erytystavoite
1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen

Tukimuoto
Alueellinen kehittämistuki: kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Ryhmähankkeena, johon kuuluu tämän päähankkeen lisäksi muiden toteuttajien osahankkeita

Ryhmähanketunnus: R-01449

Ryhmähankkeen muut toteuttajat

Toteuttajan nimi	Toteuttajatyyppi	Y-tunnus
CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy	Osahankkeen toteuttaja	0920632-0

Perustelee, miksi hanke toteutetaan ryhmähankkeena

Hankkeessa tarvitaan molempien toteuttajien osaamista ja infrastruktuuria sekä superlaskennan kapasiteettia.

Kuvaus hankkeen sisällöstä

Kainuussa ja Kainuun yrityksissä on vielä kehittämisen varaa digitalisaation, datatalouden ja digivihreän siirtymän tuomien mahdollisuuksien ymmärtämisessä. Samoin dataa järjestelmällisesti hyödyntävien yritysten määrä on varsin pieni. Erityisesti Kainuun pk-yritykset tarvitsevat parempaa ja kattavampaa tukea digitalisaation edistämiseen ja uusien digitaalisten teknologioiden, palveluiden ja palveluprosessien käyttöönottoon ja kestävään tuotantoon. Kajaanin ammattikorkeakoulun ja CSC:n AIKA 2 – Advancing the digital innovation hub ecosystem in Kainuu-hanke kehittää ja parantaa Kainuun yritysten valmiuksia digitalisaatioissa ja datan hyödyntämisessä, ja näin tarjoaa heille työkalut liiketoiminnan parantamiseen.

Kainuussa toimivien yritysten määrä on yleisesti pieni, ja mm. tuotekehitys-, digitalisaatio- tai suurteholaskentapalveluita tarjoavia yrityksiä toivotaan lisää alueelle. Hankkeen tarkoituksena ei ole pelkästään parantaa olemassa olevaa osaamista, vaan houkutella alueelle uutta osaamista uusien yritysten ja osaajien kautta.

Hankkeen taustalla on usean vuoden työ dataosaamisen ja datakeskusekosysteemin kehittämiseksi Kainuussa. Tämän työn myötä Kainuun TKI- ja koulutustoimijat ovat ymmärtäneet datan tuomat mahdollisuudet ja sen kasvavan roolin lähes kaikilla toiminta-alueilla. Lisäksi Kajaaniin on muodostunut suurteholaskennan osaamisklusteri etenkin Euroopan tehokkaimman LUMI EuroHPC –supertietokoneen ja CSC:n panostuksen myötä. CSC kykenee tällä hetkellä tukemaan LUMI:n käyttöä suoraan Kajaanista Pohjois- ja Itä-Suomen yrityksille ja TKI-toimijoille.

Hankkeen päätavoite on kainuulaisten pk-yritysten sekä muun Itä- ja Pohjois-Suomen yritysverkoston tukeminen niiden siirtymässä digitaaliselle aikakaudelle. Hankkeen osatavoitteet:

- Jatkaa AIKA palveluportfolion kehittämistä paikallisten yritysten tarpeisiin fokuksena data-analytiikka, tekoäly, kyberturvallisuus sekä muut ajankohtaiset digitalisaation teknologiat.
- Parantaa teknologian omaksumista ja kilpailukykyä paikallisissa pk-yrityksissä digitalisaatioon suunnatun ”testaa ennen investointia” palvelun kautta.
- Vahvistaa alueellista kehitystä tunnistamalla samanlaisia alueita ja innovaatiokeskittymiä rakentaen kansainvälistä yhteistyötä niiden kanssa. Vertaamalla ja mittaamalla alueellista taloudellista vaikuttavuutta (benchmarking) voidaan jakaa parhaita käytäntöjä sekä lisätä kansainvälistä verkostoitumista Kainuun alueella.
- Toteuttaa AIKA koulutusakatemia-toimintaa, joka tarjoaa hankkeen kohderyhmille säännöllisesti ajankohtaista ja monipuolista koulutusta digitalisaation mahdollisuuksista, työkaluista ja vaikutuksista sekä onnistumistarinoita ja esimerkkejä.
- Levittää hankkeen tuloksia laajasti kohderyhmille, hyödyntäen etenkin hankkeen koulutuksia ja tapahtumia, AIKA verkkosivuja ja sosiaalista mediaa, toteuttajien viestintäkanavia, sosiaalista mediaa ja uutiskirjeitä, sekä esimerkiksi perinteistä mediaa ja lehtikirjoituksia.

AIKA 2 hanke pyrkii monipuolisesti vastaamaan digitaalisen siirtymän, yritysten tuottavuuden ja henkilöstön osaamisen vahvistumisen tavoitteisiin. Hankkeessa kehittyä Kajaanin ammattikorkeakoulun ja CSC:n tarjonta ja yhteistyömahdollisuuksia yrityksille, ja vahvistuu edelleen toteuttajien osaamista datan ja digitalisaation osalta sekä tietotaito niiden hyödyntämisestä yritysten liiketoiminnassa. Hankkeen työpaketeissa pilotoidaan esimerkiksi tekoälyä ja data-analytiikkaa pyrkien vahvistamaan yritysten tuottavuutta, haetaan uutta tietotaitoa myös ulkomailta ja järjestetään helposti saavutettavia koulutuksia Kainuun alueella. Täten hankkeen sisältö on digitaalisen siirtymän tukemisen vaatimusten mukaisesti monipuolista mutta aiheena keskittyy tekoälyn ja data-analytiikan sekä muiden ajankohtaisten digitalisaation menetelmien käyttöön liiketoiminnassa.

Kajaanin ammattikorkeakoulu toimii päähankkeen toteuttajana ja CSC osahankkeen toteuttajana. Hanke toteutetaan vuosina 2024–2027.

Hankkeen toimenpiteet

Hanke sisältää viisi työpakettia (“TP”).

Hankkeen kaikkia työpaketteja toteutetaan koko hankkeen ajan. Molemmat toteuttajat osallistuvat hankkeen kaikkiin työpaketteihin.

TP1: Palveluportfolion kehittäminen yrityksille

Toimenpiteet:

- Portfolion pääfokuksen ylläpitäminen digitalisaation trendien ja yritystarpeiden kehityksen mukaisesti, hankkeen alkuvaiheessa ne ovat AI, kyberturvallisuus ja suurteholaskenta
- Kartoitetaan AIKA -hubin ja sen yhteistyökumppaneiden nykyisin tarjoamat palvelut
- Verrataan ja mitataan (benchmarkataan) hubin palveluita muiden eurooppalaisten DIH:ien (Digital Innovation Hub) digitalisaation tukipalveluihin
- Parannetaan erityisesti työpaketin fokuksena olevien palveluiden näkyvyyttä ja viestintää pk-yrityksille
- Palvelujen jatkuva seuranta, arviointi, sekä lisäpalveluiden hankinta kansallisten ja kansainvälisten verkostojen kautta
- Uusien digitalisaation ja suurteholaskennan teknologioiden kartoitus ja tutkiminen, esimerkiksi kvanttilaskenta ja generatiivinen tekoäly

Tulokset:

- Selkeä ja dynaaminen palvelukatalogi, joka päivitetään 6 kuukauden välein, sisältäen AIKA-ekosysteemin tarjoamat pilotointi- ja asiantuntijapalvelut sekä yhteistyökumppanien pääasialliset lisäpalvelut

TP2: Testaa-ennen-investointia-palvelu

Toimenpiteet:

- Testiskenaarioiden luominen, datan vaatimusmäärittelyt ja valmistelevat toimet kutakin teknologiapilottia varten
- Resurssien varmistaminen testien valmisteluun ja toteutukseen
- Arvioidaan mahdollisuudet kyberturvallisuuspiloteille
- Tarjotaan tukea pk-yritysten suurteholaskennalle
- Luodaan raportoinnit ja metriikat menestyksekkäille testeille

Tulokset:

- 3-5 vuosittaista yritysten TKI -pilottia, raportit havainnoista ja tuloksista
- Kyberturvallisuuden viitekehys sekä ohjeistus tekoälyn ja analytiikan käyttöönotolle pk-yrityksissä
- Kartoitetaan mahdollisuus toteuttaa demonstraatioympäristö geneeriselle suurelle kielimallille (Large Language Model LLM) tai yritysdokumentaation prosessoinnin testialusta, jossa on mukana tekoäly

TP3: Alueellinen osaamisen kehittäminen ja koulutusakatemia

Toimenpiteet:

- AIKA-koulutusakatemiamalla ja -toimintojen perustaminen
- - Vahvistamaan pk-yritysten digitalisaatiota ja
- - Vahvistamaan yritysten henkilöstön osaamista liittyen digitalisaatioon ja tekoälyn hyödyntämiseen eri tasoilla

Tulokset:

- 5-10 kpl vuosittaisen AIKA akatemian koulutustilaisuuksien järjestäminen
- Digitaalinen akatemiakirjasto pk-yritysten digitalisaatiota tukevien koulutusten jatkuvaan jakamiseen
- Edullisten ja avoimen lähdekoodin digitaalisten työkalujen katalogi pk-yritysten käyttöön, josta tehdään vuosittain 1-2 revisiota

TP 4: Alueellinen ja kansainvälinen vaikutuksen mittaaminen sekä parhaiden käytäntöjen jakaminen

Toimenpiteet:

- Vastaavien alueiden parhaiden käytäntöjen dokumentointi, kerääminen ja vertaaminen maailmanlaajuisesti (esimerkiksi Eurooppa, USA, Japani)
- Luodaan yhteistyöviitekehys 1-2 alueellisen toimijan (esimerkiksi toinen DIH) kanssa kattavamman yritys yhteistyön varmistamiseksi
- Valitaan edellisten lisäksi 2-3 fokusaluetta, joiden teknologian käyttöönotto- ja testauspalveluita verrataan AIKA-ekosysteemin toimintoihin

Tulokset:

- Raportti vertailun tuloksista 3-5 valitulla alueella
- Yhteistyösopimus 1-2 innovaatiohubin kanssa

TP5: Viestintä, hankehallinto ja yhteistyökumppaniverkoston kehittäminen

Toimenpiteet:

- Yhteistyömahdollisuuksien tunnistaminen ja yhteistyön kehittäminen kumppaneiden ja akatemian palvelujen välille. Vahvistetaan mahdollisuuksia menestystarinoiden jakamiseen AIKA-kumppaneiden kesken.
- Perustetaan ammattimainen liiketoiminta- ja investointiverkosto ekosysteemin avaintemojen ympärille
- Säännöllinen viestintä tekoälyyn ja digitalisaatioihin, markkinatrendeihin ja aloitteisiin liittyen hyödyntämällä AIKA-viestintäkanavia ja kumppaniverkosta
- AIKA-ekosysteemin ja Kainuun alueen markkinointi

Tulokset:

- Hankkeen alkuvaiheessa laadittu viestintäsuunnitelma, sisältäen projektin aikataulun ja säännölliset yhteistyökumppanikokoukset
- 2 kertaa kuussa julkaistu uutiskirje tai nettisivupäivitykset, joissa on linkkejä relevantteihin artikkeleihin (liittyen esim. tekoälyn/digitalisaation trendeihin ja mahdollisuuksiin, menestystarinoihin ja vastaaviin teemoihin)
- AIKA bränditietoisuustutkimus projektin lopussa
- Uusien jäsenten rekrytointi ekosysteemiin
- Yhteisprojektien sopiminen sekä yhteistyön syventäminen ekosysteemin kumppanien kanssa
- Hankehallinnon toimenpiteiden toteutus

Lisätietoja hakemuksesta

Hankkeen taustalla on usean vuoden työ dataosaamisen ja datakeskusekosysteemin kehittämiseksi Kainuussa. Tämän työn myötä Kainuun TKI- ja koulutustoimijat ovat ymmärtäneet datan tuomat mahdollisuudet ja sen kasvavan roolin lähes kaikilla toiminta-alueilla. KAMK on panostanut datakeskusosaajien koulutukseen jo pitemmän aikaa, ja aloittanut Datasta tekoälyyn -koulutusohjelman, joka kouluttaa insinöörejä datan käsittelyyn ja hallintaan, sekä tekoälyn soveltamiseen. Lisäksi Kajaaniin on muodostunut suurteholaskennan osaamisklusteri etenkin Euroopan tehokkaimman LUMI EuroHPC –supertietokoneen ja CSC:n panostuksen myötä. CSC kykenee tällä hetkellä tukemaan LUMIn käyttöä suoraan Kajaanista Pohjois- ja Itä-Suomen yrityksille ja TKI-toimijoille.

Hankkeen toteutusalue**Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?**

Ei

Maakunnat

Kainuu

Kunnat

Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	867 846	867 846	0
2 Matkakustannukset	0	0	0
3 Muut kustannukset	0	0	0
4 Ostopalvelut	0	0	0
Flat rate 40 %	347 138	347 138	0
5 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	0
6 Kertakorvaus hankkeen tuotokset	0	0	0
Nettokustannusarvio yhteensä	1 214 984	1 214 984	0

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	971 987	971 987	80 %
2 Omarahoitus: kuntarahoitus	0	0	0 %
2 Omarahoitus: muu julkinen rahoitus	196 447	196 447	16 %
2 Omarahoitus: yksityinen rahoitus	46 550	46 550	4 %
3 Ulkoinen kuntarahoitus	0	0	0 %
4 Ulkoinen muu julkinen rahoitus	0	0	0 %
5 Ulkoinen yksityinen rahoitus	0	0	0 %
Rahoitussuunnitelma yhteensä	1 214 984	1 214 984	100 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

Pk-yrityksillä on rajalliset mahdollisuudet kokeilla uusia teknologioita ja kehittää näihin perustuvia tuotteita ja palveluita. Sen sijaan niiden täytyy toimia yhteistyössä ja pyrkiä siten luomaan uusille teknologioille, tuotteille ja palveluille hyväksyntää markkinoilta sekä tutkia niiden kaupallista potentiaalia. Hankkeen toiminnalla tuetaan näitä tarpeita.

AIKA 2 hanke pyrkii monipuolisesti vastaamaan digitaalisen siirtymän, yritysten tuottavuuden ja henkilöstön osaamisen vahvistumisen tavoitteeseen. Hankkeessa kehittyä Kajaanin ammattikorkeakoulun ja CSC:n tarjonta ja yhteistyömahdollisuuksia yrityksille, ja vahvistuu edelleen toteuttajien osaamista tekoälyn ja mahdollistavien teknologioiden osalta sekä tietotaito niiden hyödyntämisestä yritysten liiketoiminnassa. Hankkeen työpaketeissa pilotoidaan tekoälyä ja data-analytiikkaa pyrkien vahvistamaan yritysten tuottavuutta, haetaan uutta tietotaitoa myös ulkomailta ja järjestetään helposti saavutettavia koulutuksia Kainuun alueella. Täten hankkeen sisältö on digitaalisen siirtymän tukemisen vaatimusten mukaisesti monipuolista mutta aiheena keskittyy tekoälyn ja data-analytiikan sekä muiden ajankohtaisten digitalisaation menetelmien käyttöön liiketoiminnassa.

AIKA 2 hankkeen toiminta ei rajoitu yhteen toimialaan vaan sen kohdeyritykset voivat tulla Kainuun kärkitoimialoilta ja muiltakin aloilta. Hanketta edeltävissä ja pohjustaneissa hankkeissa on näin jo tapahtunutkin, osallistujia on ollut niin matkailun, biotalouden, teknologian kuin kaivannais- ja kemianteollisuuden parista. Lisäksi toiminnoissa ja tapahtumissa on ollut monia yrityksiä muiltakin aloilta.

Hanke panostaa myös kansainväliseen toimintaa ja tuen myötä hankkeessa voidaan toteuttaa useita kansainvälisiä vierailuja sekä tapahtumaosallistumisia. Myös tapahtumat kotimaassa ja verkostoituminen edelleen ovat hyvin tärkeitä.

Kansainvälistyminen AIKA ekosysteemin toiminnassa ja parhaiden käytänteiden sekä kumppaneiden hakeminen ja tuominen ekosysteemin toimintaan on jatkuvuuden kannalta tärkeää. Hankkeen kansainvälisellä toiminnalla haetaan uusien palveluiden sisältökehittämistä, Kainuun infrastruktuurin hyödyntämisen kehittämistä ja sen mainostamista sekä kehitysideoita käytännön toimintaan. Käytännössä tähän pyritään tutustumalla vastaaviin ekosysteemeihin tai vastaavaa infrastruktuuria omaaviin alueisiin ulkomailla. Tutustuminen alkaa taustatutkimuksin ja tärkeimmiksi havaituissa kohteissa vieraillaan hankkeen aikana, kirjoitetaan niiden parhaista käytänteistä ja pyritään yhteistyöhön.

Hanke on EU:n rakennerahasto-ohjelman 2021–2027 mukainen toimintalinja 1 Innovatiivinen Suomi ja erityistavoite 1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen. AIKA -konsortion palvelut ovat DIH (Digitaalisen Innovaatio Hub) toimintaa eli alueen yritysten kasvua, kehitystä ja verkottumista edistävää toimintaa. Hanke luo uutta TKI-toimintaa alueelle ja vie eteenpäin jo rakennettua dataekosysteemitointia ja siinä tehtävää yhteistyötä. AIKA-konseptiin sisältyviä palveluja vahvistetaan ja laajennetaan. Hanke vastaa siten hyvin Kainuun maakuntaohjelman ja alueen älykkään erikoistumisen strategian tavoitteisiin.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Kainuun liiton hanketiimi 13.2.2024

MYR-sihteeristö 5.3.2024

MYR 15.3.2024

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Kyllä